

13.11.2020

Eduskunnan sivistysvaliokunta

SiV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 26.10.2020

Asia: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE OPPIVELVOLLISUUSLAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI/ HE 173/2020 vp/

Saamelaisalueen koulutuskeskus (Sakk) on **opetushallituksen alaisuudessa toimiva** valtion oppilaitos, jonka toimintaa säätelevät laki ja asetus ([L 252/2010](#), A 108/2011) ja muut opetustoimintaa säätelevät säädökset. Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa, ja toteamme seuraavaa:

Positiivinen huomio on se, että Saamelaisalueen koulutuskeskuksen Opetus- ja kulttuuriministeriölle antama lausunto on monin paikoin huomioitu lakiluonnoksen valmistelussa. Kuitenkin keskeinen huomio, joka liittyy opiskelijan etnisiteettiin on jäänyt huomioimatta ja tämä on erittäin huolestuttavaa.

Saamelaisalueen koulutuskeskus viittaa Saamelaiskäräjien antamaan lausuntoon ja toteaa, että on yhtä mieltä sen sisältämisestä yksityiskohdista.

Lakiesitys 4 §, Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksen suorittamisen jälkeen ja 20 §, Majoituskorvauksen myöntämisen erityistilanteet

Saamelaiskäräjien lausunnossa on perusteltu kattavasti se, miksi on tärkeää, että lakiesityksen 4 § muutetaan siltä osin, mikä koskee Saamelaisalueen koulutuskeskusta. Saamelaisalueen koulutuskeskuksen järjestämien saamen kielten ja saamelaisen kulttuurin opintojen sisällyttäminen oppivelvollisuuden suorittamiseen liittyvänä nivelvaiheen koulutuksena tulee mahdollistaa positiivisena erityiskohteluna paitsi kaikille Suomen oppivelvollisuuden piiriin kuuluville saamelaisnuorille, mutta myös **kaikille Suomessa asuville nuorille etnisestä taustasta riippumatta.**

Samoin maininta etnisiteetistä tulisi poistaa lakiesityksen 20 §, jossa mainitaan, että ”majoituskorvaus myönnetään myös saamelaisten kotiseutualueella asuvalle saamelaiselle, joka opiskelee Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa, jos matka oppivelvollisen kodista kyseiseen oppilaitokseen on yli 100 kilometriä.” Korvaus tulee myöntää kaikille opiskelijoille etnisestä taustasta riippumatta.

Saamelaisalueen koulutuskeskus painottaa, että etnisiteetti ei voi olla kriteerinä opiskelijoiden sisäänotossa. Se olisi syrjivä ja eriarvoistava sekä vastoin oppilaitoksen lakisääteistä tehtävää, jonka mukaan ”Koulutuskeskuksen tarkoituksena on lisätä erityisesti saamelaisväestön ammatillista osaamista, järjestää saamelaisten kotiseutualueen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaa koulutusta ja edistää alueen työllisyyttä sekä säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria.” Saamelaiskulttuurin, saamen kielten ja alueen elinvoimaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että saamen kielten- ja kulttuurin opetuksen pariin pääsee mahdollisimman moni nuori. Kaikkien oppivelvollisten mahdollisuus opiskella saamen kieliä ei tule aiheuttamaan suurta ryntäystä, vaan puhutaan yksittäisistä henkilöistä. Etenkin saamelaisalueella kasvaneilla nuorilla tulee olla mahdollisuudet opiskella Saamelaisalueen koulutuskeskuksen järjestämiä saamen kielten ja saamelaisen kulttuurin opintoja. Tämä edistää heidän mahdollisuuksiaan myöhemmin asua ja työllistyä kotiseutualueellaan.

Rahoitus

On tärkeää ja positiivisen huomion arvoista, että lakiesityksessä on huomioitu se, että ”ammatilliseen koulutukseen varatuista määrärahoista osoitettaisiin rahoitusta myös momentille 29.20.01 (Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot) oppivelvollisuuslaissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseen Saamelaisalueen koulutuskeskuksen järjestämässä ammatillisessa koulutuksessa.”

Saamelaisalueen koulutuskeskuksella on valmiudet järjestää myös tutkintoon valmentavaa koulutusta. Mikäli oppilaitos hakee tutkintoon valmentavan koulutuksen järjestämislupaa, koulutuksen tuottaminen tulisi rahoittaa täysimääräisenä. Oppilaitoksella olisi hyvät edellytykset tuottaa tutkintoon valmentavaa koulutusta koko alueen tarpeet huomioiden, sillä oppilaitos toimii Opetushallituksen alaisuudessa, eikä näin ollen ole rajattu pelkästään tiettyyn kuntaan. Oppilaitos tunnetaan laajalti ja jo toistaiseksi oppilaitokseen on ohjattu perusopetuksen jälkeen opiskelijoita, joiden valmiudet edellyttäisivät Valma-koulutusta. Oppilaitoksella on myös vahvat työelämäkontaktit työelämään tutustumisjaksojen toteuttamiseksi sekä pitkä kokemus etä- ja monimuotokoulutuksen järjestämisestä sekä vahvasti opiskelijalähtöinen toimintatapa. Henkilökohtaiset osaamisen kehittämissuunnitelmat (HOKS) pystyttäisiin näin ollen räätälöimään niin, että opiskelijan opiskeleminen voidaan järjestää tapahtuvaksi myös kotoa käsin. Valma-koulutuksen käynnistäminen vaatisi myös ohjauksellista lisäresursointia esimerkiksi erityisopettajan viran kautta.

Lausunnon keskeinen sisältö:

- Saamelaisalueen koulutuskeskus on yhtä mieltä eri yksityiskohdista, joita Saamelaiskäräjät on nostanut lausunnossaan esiin
- Lakiesityksen 4§ ja 20§ ja mahdollisista muista § tulee poistaa vaatimus etnisiteetistä, eli vaatimus opiskelijan saamelaistaustasta, kaikille oppivelvollisille on taattava samat mahdollisuudet opiskeluun ja korvauksiin
- Lakiesityksessä on huomioitu Saamelaisalueen koulutuskeskuksen rahoitustarpeet. On tärkeää, että mikäli Saamelaisalueen koulutuskeskus alkaisi tuottaa nykyisen tehtävän lisäksi myös tutkintoon valmentavaa koulutusta, myös se rahoitettaisiin täysimääräisenä, siitä tulee aiheutumaan väistämättä kustannuksia

Eeva-Liisa Rasmus-Moilanen
rehtori